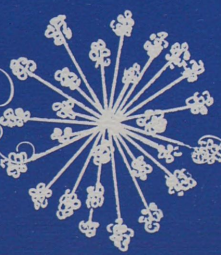

SANGEREN FRA
BOKHARA

HÅLOGALAND
TEATER

10
KR

1981

SANGEREN FRA BOKHARA
KJÆRLIGHET, KA E DET?
NORDAVINDSVALSEN

1980

NULLPUNKTET
I DENNE VÆRDE E ALT MULIG
FLOTTEN, KNOTTEN OG SMÅTTEN

1979

DET VA DA DET, OG ITTE NÅ
VI BETALE IKKJE

1978

KRITTRINGEN
DET BOR ET TROILL
PRØYSEN-PROGRAMMET
IBSEN-PROGRAMMET

1977

DIKT OG FORBAINNA LØGN
GUTTEN OG GULLFUGLEN II

1976

PEER GYNT
VOR RET VI TAR

1975

UNNTAK OG REGEL
OG DET AT Æ FRYSS HER UTE, KAN INGEN NOVELLE FORANDRE

1974

FRU CARRARS GEVÆR OG EN RAPPORT FRA STORJUPTA
Æ E IKKJE ALEINA

1973

DET E HER Æ HØRE TEL
ELSKER, ELSKER IKKE
RIDDER BOLLE OG HANS KAMP MOT DRAGER OG BARONER
EN ANNERLEDES NORSKTID

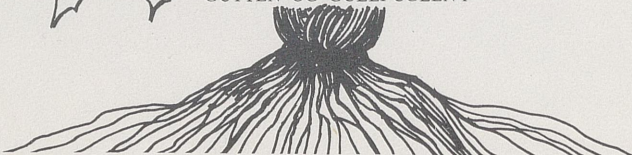
1972

SVØMMENDE DYR I DET NORDNORSKÉ HAV
VIFT MED ARMENE OG SPARK LØS
AGENTENE

TIDENE SKIFTER
5. AKT AV PEER GYNT

1971

TOLVSKILLINGSOPERAEN
GUTTEN OG GULLFUGLEN I

HÅLOGALAND TEATER

Velkommen til kveldens forestilling. Dette er altså Hålogaland Teaters jubileumsforestilling, og forestilling nr. 33 i rekken av de som er skapt ved dette teatret.

Vi har hatt den glede å underholde, glede og kanskje forarge vårt publikum i 10 år.

Det har ikke bare vært helligdager i løpet av disse årene. Vanskeligheten med å etablere det første profesjonelle teater utenom de store scenene har vært mange og innfløkte. Lite penger, for få stillinger, ikke ordentlige prøvelokaler og verksteder, mye reising, lite familieliv, kritikk og stress. Men slik er kanskje kunstens verden? Eller trenger den å være slik? Gjennom 10 år har det altså vært mange skjær i sjøen som har hindret oss i å konsentrere oss 100% om det kunstneriske arbeidet. Å lage teater er en vanskelig prosess. For de som er med er hver eneste forestilling en personlig erkjennelsesprosess. Fra tekst — og til stoffet i dramatisk form er løftet opp på scenegulvet slik at publikum kan forstå og glede seg over å forstå. De kunstneriske idéene har bl.a. en utrolig evne til å fødes utenom arbeidstid. Ikke så merkelig, kanskje.

Hva ønsker vi oss derfor i framtida?

Å kunne gjøre det kunstneriske arbeidet til *hovedsak*. Til den skapende prosessen trengs overskudd. Teater er ikke bare idéproduksjon. Gjennom et tålmodig og nitidig arbeide skal idéene og tekstene omformes til et vidtfavnende scenespråk som skal være underholdende, morsomt, spennende, dramatisk osv. Til det trengs det arbeidsro.

Uansett hvordan vi snur og vender på det er det det kunstneriske resultatet, teaterforestillinga, som til syvende og sist skal bedømmes. Det er utfra teaterforestillingene karakteren skal settes på Hålogaland Teater, gjennom 10 år.

Kveldens forestilling handler om kultur. Om dens rolle, og om den kraft den kan være når den skapes i frihet og brukes med talent og forstand.

Hva truer den frie kunstneriske utfoldelsen i dagens Norge? Selv om vi på Hålogaland Teater og teatersjef Toralv Maurstad på Nationaltheatret sikkert er uenige om mangt er vi enige om en ting. Vi har en god offentlig støtteordning for teatrene i Norge. Men, denne støtteordningen kan også bli den største hindring for den frie kunstutfoldelse. Det er politikerne som bestemmer hvor mye penger som skal bevilges til teatrene, og — det er politikerne som bestemmer hvor stor egeninntekt teatrene skal spille inn. På denne måten kan politikerne styre innholdet i teatrenes repertoir. Dette er en farlig utvikling som truer teatrenes frie kunstneriske stilling. Enten teatret har teatersjef eller ikke. Om dette er vi og teatersjefen på Nationaltheatret enige.

Endel andre mørke skyer begynner også å samle seg på den kunstneriske himmel. Industrialisering av kunstproduksjonen. Den teknologiske utviklinga gjør det mulig å få inn satelittsendin-

ger fra hele verden. Kabel-TV og videokassetter vil komme til å bli endel av vår hverdag. Vi kan komme i den situasjonen at store internasjonale konsern spesialisere seg på å produsere underholdningsprogram som vil ta folks oppmerksomhet i store deler av deres fritid. En internasjonal profittkultur som visker ut den nasjonale egenarten. Kanskje handler kveldens forestilling også om det?

Bokhara, byen hvor kveldens stykke utspiller seg, har vært eroblingsobjekt opp gjennom hundreårene. Byen har vært en kulturell smeltedigel ettersom de forskjellige erobrerne overtok makta og satte sitt preg på land og folk. Men erobrerne klarte aldri å viske ut nasjonens egenart.

Vil den teknologiske utviklinga og industrialiseringen av kunst og kulturproduksjonen klare det hos oss som erobrerne av Bokhara ikke klarte? Vi tror at også du som sitter i salen for å underholdes av oss et par timer må lage deg en mening om dette. Aldri før i vår historie har det så vært viktig å verne om og beskytte det beste av det vår nasjon har skapt og skaper av levende kunst og kultur. Aldri før har det vært så viktig å verne om den kunstneriske friheten.

Aldri før har det vært så viktig å verne om den nasjonale kulturelle identitet.

Også om det handler kanskje kveldens forestilling.

Så håper vi du får et par hyggelige timer i selskap med Hålogaland Teater som tross alt er blitt 10 år.

Tor Amundsen

Sigve Bøe, Maryon Eilertsen, Sverre Kjelsberg og Odd A. Eilertsen.

Vandring i Bokhara

Av Ida M. Frederiksen

Med fly fra Oslo i sør-østlig retning kommer man etter 5 1/2 times reise til Usbekistan, en av Sovjet-Unionens 15 republikker. I sør grenser Usbekistan til Turkmenistan og Afghanistan, i nord ligger Aralsjøen. Vi befinner oss ikke lenger sør enn Italia, men her er bare ørken å se. Det kan bli opptil +45°C om sommeren og -25°C om vinteren.

Så når vi går ned mot vårt bestemmelsessted, Bokhara, kan vi se nettet av veier mellom byene som ligger som små grønne øyer i et kjempehav av gul-brun sand. Nye biter av ørkenen skal føyes til Bokhara ved hjelp av kunstig vanning. Her går kanaler på kryss og tvers, ørkenen skal overvinnes og danne grunnlag for utvidet jordbruk.

Bokhara er en utrolig frodig by, blomster og grønt overalt. Markedene bugner av frukt og grønnsaker, det sies at her får vi verdens beste meloner, og det er nesten sant. Men å drive jordbruk har sine problematiske sider. Bare et par meter ned i bakken kommer saltvannet opp, så jorda må vaskes ut hver vinter. Fire ganger siles den gjennom ferskvann før årets avling kan såes. Her er mengder av bomullsåkre og vi blir fortalt at Usbekistan er Sovjet-Unionens nest største bomullsprodusent. Ørkenen byr også på rike gass- og oljeforekomster. Ja, så rikt er landet på naturressurser og så godt er klimaet for jordbruk at forskere nå vurderer å snu de mektige elvene i Sibir for å nyttiggjøre seg hele ørkenen. Hvilke klimaendringer dette vil skape i nord kan vi jo tenke oss; en ny istid . . . selv Norge ville få merke isgufset fra øst.

Bokhara er mer enn to tusen år gammel og har i tidligere tider vært en viktig handelsby på "Silkeveien", karavaneruten mellom Kina og Europa.

Tidlig kjente kineserne til silkeormen, larven som forpupper

seg i et nett av fin silkestråd. Men hvordan silken ble produsert ble holdt hemmelig innenfor Kinas grenser. Mange og lange var de karavanene som tjente seg rike på å bringe silkestråd, stoffer og råsilke til Europa. Med seg tilbake hadde de gull, sølv og tepper. Det var en farefull reise gjennom øde strøk med streifende nomadestammer som ofte overfalt og plyndret karavanene. Ni måneder i ørkensand tok reisen fra Kina til Istanbul og tilbake igjen, med kjøp og salg på veien.

Men et par hundre år etter Kristus sivet hemmeligheten om silkeormen ut og andre land lenger vest begynte å produsere silke. Ingen vet nøyaktig hvordan dette skjedde, det var satt streng straff for å bringe silkeormen ut av Kina, men en historie forteller at det en gang var en kinesisk prinsesse som skulle giftes bort til Khanen av Afganistan. Hun kunne ikke tenke seg å gå kledd i annet enn silke og gjemte kukoner med silkeormer i parykken sin da hun forlot sitt hjemland. Hennes bagasje og hennes følge ble sjekket ved grensen, men ingen toller turde røre ved prinsessens hår. — Etter dette tapte silkeveien sin betydning som handelsrute, selv om det fremdeles ble solgt krydder og te fra øst til vest.

I hver by på silkeveien satt en hersker på tronen og regjerte som en småkong, og de visste alle å utnytte karavanene som trengte beskyttelse og hvile på reisen. Emiren av Bokhara var ingen unntagelse. Ganske grusom var han og påla folket avgifter som nesten tok livet av dem. Og kunne de ikke betale var han oppfinnsom i sine avstraffelsesmetoder. Familien ble plyndret og tatt til slaver, forsøkte de å rømme ble de spikret opp på byporten etter ørene så alle som gikk forbi kunne kaste stein eller spytte på dem. Eller han kunne mure dem levende inne i et hull i bymuren hvor de led en langsom død mens de hørte folkelivet utenfor.

Hver tiende dag ble det holdt avrettelser på torget til forlystelse, skrekk og advarsel. Det kunne være henging, levende begravelse, halshugging med sløv øks, eller avhugging av hender, ører, føtter, alt etter forbrytelsens art.

Kvinnene lå nederst på rangstigen. Ifølge islamsk tro var hun alltid tilsløret ute på gaten. Hjemme hos sin familie og overfor sin ektemake kunne hun vise seg uten slør. Men kom det en fremmed inn i huset og fikk se ansiktet hennes, skulle ektemannen halshugge henne øyeblikkelig, ellers ville folket drepe både henne og hele familien.

Fedrene solgte sine døtre til ektemennene og var kvinnen først gift hadde hun ikke lov til å si et ord inntil hun hadde fått sitt første barn. Det var ikke mange feiltrinn kvinnen kunne gjøre før hun ble beskyldt for utroskap og stenet eller kastet ut fra en av minaretene. Eller bakkbundet puttet i en sekk med en villkatt som klorte henne ihjel.

Emiren holdt et stort harem i tillegg til de fire konene han offisielt hadde lov til å ha. Kvinnene kunne bli plukket opp på gata når de var 12—15 år gamle, stor skam for familien var det å ha en datter i emirens harem. Etter noen år ble jentene forkastet av emiren, og fikk de barn bar det rett ut på gata. Da ville heller ikke deres familier vite av dem.

Skattepengene som emiren inndrev ble brukt til å bygge palasser og utsmykke moskeene til Allas ære. Det er disse monumentene vi kan se og beundre idag. Riktignok er svært få bygninger i Bokhara mer enn et hundre år gamle. På grunn av det skiftende klimaet med stadige jordskjelv forvitrer bygningene svært fort. De er bygget av soltørket leire dekorert med keramiske fliser i vakre farger. Tidligere lot man bygningene rase sammen for så å bygge oppå dem, i Khiva har man funnet hele 6 byer bygget oppå hverandre, men i dagens Usbekistan forsøker man å bevare de moskeene og madrassene som står igjen. Madrassene var teologiske høyskoler hvor sønner av rike familier studerte og bodde. Islam er ikke lenger hovedreligion så få av moskeene er i bruk, de andre blir laget om til museer.

3 hovedfarger går igjen i dekorasjonene: hvitt for bomull, grønt eller turkis for trær og blått for vann. Og fordi det ifølge islam var forbudt å avbilde mennesker og dyr ble fantasien brukt til å utvikle geometriske mønstre og planter av alle slag. Den turkise fargen man så ofte ser på moskeenes kupler står for renhet og rettferdighet, fred mellom folket, fred mellom hustru og mann. Ifølge vår guide har hver kvinne og mann i Bokhara sin personlige turkise stein som skal følge dem gjennom livet.

Den siste emiren oppholdt seg mye i Europa. Hans palass er da også et sammensurium av stilarter fra øst og vest.

Emiren (og islam) regjerte i Bokhara til 1917, da revolusjonen ble erklært. Men det tok års kamp å frigjøre Bokhara og andre byer i Sentral-Asia fra de undertrykkende lover og forordninger. Først i 1924 kunne kvinnene gå fritt på gata uten slør og føle seg trygge på ikke å bli slått ihjel.

Kalle Øby, Sigve Bøe og Thor-Inge Gullvåg.

Dans som uttrykksform

*Av Nina Harte,
koreograf på kveldens forestilling.*

Kroppsbevegelsen har vært menneskets første uttrykksform, og gjennom tidene har folk over hele verden danset eller beveget seg. Det har alltid vært naturlig for mennesker å oppleve rytmen og poesien gjennom kroppsbevegelse. Historier ble fortalt gjennom mime og dans, eller danser er blitt laget i en mer abstrakt form hvor mønster og form har vært det primære.

Antropologer har interessert seg for bevegelse og dans i forhold til studier av forskjellige folkeslag — bevegelse forteller mye om mennesker fordi man ikke kan gjemme seg bak ord.

Dans i Norge er dessverre en undertrykket kunstform. Den er ikke blitt tatt alvorlig. Kanskje er det fordi en har lært at dans er en feminin kunstform.

Dansen ville kanskje hatt en annen plass i vårt kulturliv hvis den var mer mannsdominert. Kirken har også vært en stor undertrykker. Da Norge ble et protestantisk land, var all form for dans og kroppsbevegelse sett på som synd, og ofte også forbudt. Dansen ble sett på som for erotisk.

Folk har også ofte markert sitt samhold gjennom dans, og det var selvsagt uønsket fra makthaverne.

Slik jeg ser situasjonen i dag, synes jeg at skoleverket har et ansvar når det gjelder å introdusere rytmen. Gjennom dans og mime får elevene større forståelse for denne uttrykksformen.

I 1950-årene fikk Norge sin operaballett, og fra da og til dags dato har ballett bare vært en interesse for en elite.

Klassisk ballett har en begrenset uttrykksform, og har beveget seg mot form og perfeksjonisme, mer enn innhold. Det er lite skuespillere kan hente fra en slik bevegelsesform.

Frie dansegrupper har vokst — og er avgått ved døden — gjennom årenes løp på grunn av elendige økonomiske forhold. Dette er kanskje det mest viktige når det gjelder å kunne eksperimentere med andre kunstformer. Selv om skuespillerkunsten ikke har særlig lang tradisjon her i Norge i forhold til andre land, og kanskje dansekunsten har en mindre tradisjon, gir kanskje de økonomiske forhold svar på hvorfor skuespiller- og bevegelseskunsten ikke er blitt mer integrert.

I "Sangeren fra Bokhara" var det usikkert fra begynnelsen av, hvilken form stykket skulle ha. En ting var bestemt, og det var at noe annerledes skulle det bli i forhold til andre produksjoner HT har hatt før.

Selv om Nordavindsvalsen var en produksjon som viste en veldig unik og spennende teaterform basert på dikt, bevegelse, sang og musikk.

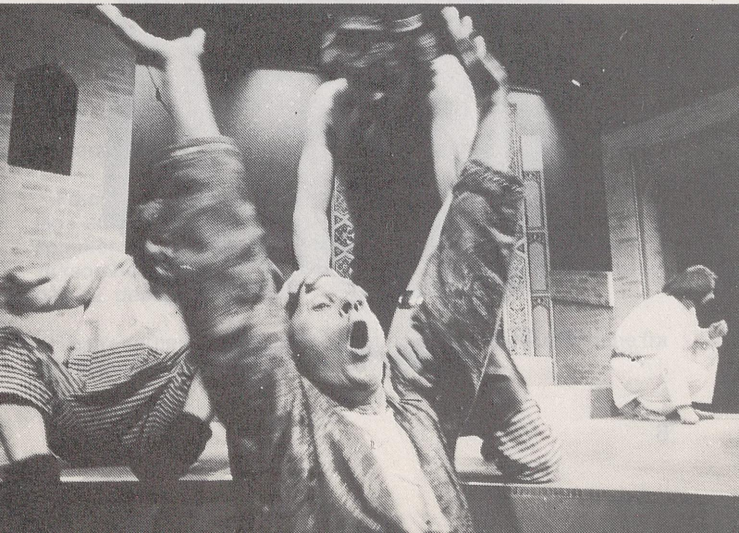
Under prøvene på "Sangeren fra Bokhara" arbeidet musikerne frem mange forskjellige musikkformer, som helt naturlig trengte dans eller bevegelse for å komme helt til sin rett på scenen.

Musikken og Ragnar Olsens tekster oppfordret til å eksperimentere ut forskjellige former, til å bruke dans og bevegelser for å høyne enkelte scener, og markere de scener som ikke bare kan uttrykkes i ord.

Dette er en spennende prosess, og den beviser at den stumme uttrykksformen kan blandes med den verbale mye mer enn det tidligere har vært gjort.

Derfor må vi ikke være redde for å "snuse" litt mer på hverandres kunstarter. Det er mye vi kan hente hos hverandre.

John S. Kristensen skal druknes.

Atlat 77. 81

Hålogaland Teater jubilerer.

I tillegg til at festforestillingen "Sangeren fra Bokhara" markerer jubileet ved å ha premiere på selve 10 års-bursdagen den 26. oktober, duker vi for "grand galla" jubileumskonsert i Fokus den 12. desember med besøk av mange av de tidligere HT-ansatte som gjester: Klaus Hagerup, Nils Utsi, Bernhard Ramstad, Frode Rasmussen, Torill Øyen, Inger Lise Westby, Per Jansen, m.fl. Vi håper at forestillingen, som blir dekket av NRK-Nord-Norge, skal ble et innlegg i debatten om regjonteatrenes plass i fylkeskommunene og landet forøvrig og ikke bare en mimre-konsert. Kryss av i almanakken.

Den 26. desember (1. juledag) kl. 18.00 er et nytt viktig tidspunkt. Da viser Fjernsynsteatret/Barne- og ungdomsavdelingen i samarbeid med Hålogaland Teaters familieforestilling "Det bor et troill", omarbeidet for fjernsyn.

Forestillingen er produsert i studio her i Tromsø. Det er den første store fjernsynsteaterproduksjonen som er gjort i Nord-Norge. Randi Koch, Eli Doseh, Helge Jordal, Sigve Bøe, Per Chr. Hansen, Jon Andreassen og Sverre Kjeldsberg deltar fra teatret. Forestillingen er litt utvidet siden sceneversjonen. Gå ikke glipp av dette møtet med nord-norsk fortellerglede.

For å markere Hålogaland Teaters 10 års jubileum vil det komme en bok som omhandler teatrets 10-årige historie. Ansvarlig for boken har vært Anton Fjeldstad og Olaf Kran, begge ved universitetet i Tromsø. Boken vil foreligge til salg i desember.

Fotoutstilling: Fotografene Siggen Stinessen og Ola Røe vil lage en fotoutstilling over teatrets 10-årige historie. Utstillinga kommer til å omfatte over 100 bilder fra ulike sider ved teatrets virksomhet. Utstillinga skal være ferdig til jubileumskonserten den 12. desember.

Teatret arbeider også med å få ut en LP-plate med sangene fra Arvid Hanssen-cabareten "Nordavindsvalsen".

SANGEREN FRA BOKHARA

ROLLENE

Hodja	Sigve Bøe
Emir/Toller/Ali	Kalle Øby
Nadja/Vismann	Maryon Eilertsen
Guldjan/Hoff-poet	Eli Doseth
Nia/Bokslave	Karin H. Haugen
Djafar/Arslanbek/ Den gamle mannen/Sadelmaker .	John S. Kristensen
Vakt 1/HusseinHuslia/Ung mann	Thor-Inge Gullvåg
Vakt 2/Smed	Nils Johnson
Tigger/Evenukk	Arne Skog
Statister	Reidun Gaaseide Martin Eilertsen
Produksjonsleder	Arne Skog
Inspisient	Arne Skog
Sminke/hår	Trygve Larsen
Kostymer	Ida M. Frederiksen
Smed/tekniker	Finn Norby
Snekker	Ingmar Vatvedt
Tekniker	Guttorm Håkonsen
Scenemester	Thor Melkild
Rekvisitter	Martin Eilertsen
Lys	Kari Borg, Niels Jensen, Reidun Gaaseide
Lyd	Arne Skog, Tromsø Lydstudio

Etter en roman av Leonid Solovjev

Dramatisert av Hålogaland Teater

etter en ide av

Sven Wernstrøm og Olle Pettersson

Nordnorsk språkdrakt . .	Nils Utsi
Sangtekster	Ragnar Olsen
Instruktør	Sigmund Sæverud
Musikk	Sverre Kjelsberg og Odd Arvid Eilertsen
Scenografi	Ida M. Frederiksen
Koreografi	Nina Harte
Dramaturg	Ola Moum
Musikere	Sverre Kjeldsberg, sang - gitar - rytmeinstrumenter Odd Arvid Eilertsen, gitar - div. strengeinstrumenter - div. rytmeinstrumenter Per Chr. Hansen, bass-gitar Henning Gravrok, saksofoner - fløyter div. rytmeinstrumenter
Syersker	Ann-Rita Gjertsen Jessie Lien Jorunn Paulsen
Plakat	Ida M. Frederiksen
Foto	Siggen Stinessen
Program	Tor Amundsen Ida M. Frederiksen Sigve Bø John S. Kristensen Nina Harte

Om den legendariske Hodja Nasreddin fra Bokhara.

Av Sigve Bøe

Med forestillingen vår i jubileumssesongen har vi gleden av å presentere for dere en legendskikkelse med dype røtter i europeisk og aseatisk kultur.

Hos oss er myten/folkehelten Hodja Nasreddin forholdsvis lite kjent, men i Asia og ellers i Europa er det annerledes. Det er blitt laget filmer og skuespill om ham både i øst og vest.

I sommer dro noen av oss til Uzbekistan dels for å inspireres av østerlandsk kultur, arkitektur, musikk og folkelynne, og dels for å kjøpe rekvisitter og tøy. Der fikk vi inntrykk av at alle kjente ham. I Bokhara avbildet vi oss foran en statue av Hodja Nasreddin på eselet sitt. Vi fikk assosiasjoner til Henrik Wergeland på Vesle-Brunen. Og på mange måter har det de to står for mange fellestrekk. De var vanlige folks talsmenn og fantasifulle diktere, og de delte alt sitt med de ulykkelige. Men Hodja Nasreddin er i aller høyeste grad sprunget ut av folket sjøl.

Det historiske opphavet var Till Eulenspiegel som skal ha levd på 1300-tallet i det daværende Nieder-Deutschland. Ifølge kirkebøkene døde han under den store pesten i Mölln (Holstein) i 1350. Han var kjent som en stor spøkefugl, og spøken gikk alltid ut over de kirkelige og verdslige fyrstene. Den første boka om ham kom ut i Lübeck i 1478. Den er gått tapt, men på byens eget Eulenspiegel-museum finnes det oppbevart ei bok om ham fra 1515, som viser denne skikkelsens opphav og utvikling. I senere versjoner heter han Hans Klauert.

I Europa utviklet også myten om han en jødisk tradisjon, under navnet Hersch Ostropol. Richard Strauss og Gerhard Hauptmann har blant annet brukt "Eulenspiegel"-figuren i sine verker.

Legenden vandret under ulike navn i de forskjellige land langs silkeveien til Asia, og stadig flere historier ble knyttet til personen. I Tyrkia fikk han navnet Hodja Nasreddin. Og da tyrkerne ved det Osmanske imperiet underla seg store deler av Sentral-Asia, fulgte han med dit og slo likeså godt rot i oasebyen Bokhara. For i alle land trengtes en spøkefugl på folkets side.

I 1939 skrev den russiske forfatteren Leonid Solovjev ei bok som på norsk heter "Spøkefuglen fra Bokhara". Oversettelsen er det omtrent umulig å få tak i. Vi fant den på Tønsberg kommunale bibliotek.

Det er blitt laget flere dramatiseringer om Hodja Nasreddin. Utgangspunktet for vår dramatisering er Sven Wernstrøm og Olle Petterssons svenske utgave fra en gang i syttiårene, pluss blokker fra boka o.s.v. Alt i alt en helt ny dramatisering med særlig vekt på det musikalske. Hos oss er Hodja Nasreddin først og fremst kjent for sine sanger. Han er en sangfugl.

HODJA-ER I TUSENVIS VERDEN OVER?

Historien er en eventyrfabel som spunnet ut av 1001 natts overflødighetshorn, og kan oppleves som sådan. Men utenfor fabelens og teatrets verden finnes kanskje noen Hodja Nasreddin-er selv i dag?

Fra de tidligste tider har folk som har sunget om frihet mot undertrykkelse blitt møtt med lanse og sverd, pinsler og død. Men ytringsfriheten er kjempet gjennom i mange land, og inngår nå i menneskerettighetserklæringen. Likevel — svært mange land både i øst og vest respekterer den ikke. Victor Jara fra Chile og Ghassan Kanafani fra Palestina, Mikes Theodorakis fra Hellas, Solsjenitsyn m.fl. fra Sovjetunionen, Wolf Biermann fra DDR, Vaclav Havel fra Tsjekkoslovakia o.s.v. er alle eksempler på det. Dette er bare de mest berømte.

Makthavernes metoder for å bringe dem til taushet har vært så forskjellige. Bortsett fra under krigen har man i Norge stort sett unngått vold. Men både Ibsen, Nordahl Grieg og ikke minst Per Sivle som mistet diktergasjen sin og begikk selvmord, fikk føle borgerpiskan. Agnar Mykle ble vel nærmest "drept" av rettsforfølgelsene mot ham. Det finnes mange flere som har fått kjenne hva det koster når kriminalisering og trussel om nedlegging og innskrenking av den kunstneriske friheten truer, eller pestflagget blir heist offentlig i avisene fordi man våger å ta ytringsfriheten i bruk.

Telemark Teater og Sogn og Fjordane Teater fikk påbud om teatersjef fra sine respektive fylker, og måtte oppgi sitt allmøtesyre. Vi står overfor en kommersialiseringsbølge, med reklame-TV, video-kassetter, TV-satelitter o.s.v., og ropet om at kunsten skal "lønne seg" blir stadig sterkere.

Det er med andre ord tegn i tiden som tyder på at vi kan gå en magrere tid i møte, og at ytringsfrihetens grenser kan bli stadig strengere

Under McCarthy-tida ble de Gaulle spurt: "Hvorfor blir ikke

Jean Paul Sartre satt i fengsel for sine synspunkter"? "Man fengsler ikke en Voltaire", svarte han.

Hodja Nasreddin er ingen Voltaire. Han er et ganske vanlig menneske, skapt av folkefantasi, drømmen, håpet, lengselen og troen på en lykkeligere framtid. Men folks behov for å fjerne frykt og håpløshet i kampen mot undertrykkelse, om den er aldri så grusom, har skapt myten om folkehelten som aldri kan dø. Og mange har forsøkt å drepe ham. Kalifen av Bagdad har halshugget ham. Den tyrkiske sultanen spiddet ham på en pøle. Shahan av Iran lot ham partere. Kahnen av Khiva flødde ham levende. Men allikevel: Her er han, midt i mørketida, i Nord-Norge. Velkommen.

Hilsen
Sigve

Om musikken til "Sangeren fra Bokhara"

Da vi skulle begynne å lage musikken til dette stykket, hadde vi tenkt å bruke musikalske elementer fra det område handlingen i stykket er hentet fra. Dette utviklet seg etterhvert til at vi hentet inspirasjon fra mange forskjellige land, også vestlige.

Det kom etterhvert inn momenter fra forskjellige områder. Bl.a. har vi brukt motsetninger mellom forskjellige musikalske ytringsformer i vår egen kultur for å underbygge forløpet i scenen. I musikken har vi da ved hjelp av folkemusikk og rock prøvd å vise hvilket parti vi tar når det gjelder kulturmotsetningene som eksisterer i mange land, også vårt eget.

Vi har samarbeidet med Nina Harte når det gjelder å skape sammenheng mellom bevegelse og musikken.

Vi tar i bruk mange forskjellige instrumenter, flere av disse var ukjente for oss før prøvetida startet. Men vi har tilpasset bruken av disse til våre egne musikalske erfaringer.

Det spesielle ved dette stykket er at musikerne er med i handlingen stort sett hele tiden. Dette har da medført at musikken blir framført akustisk, d.v.s. uten elektriske forsterkere. Videre har det også medført at vi i flere situasjoner må framføre musikken under nokså fysisk anstrengende forhold.

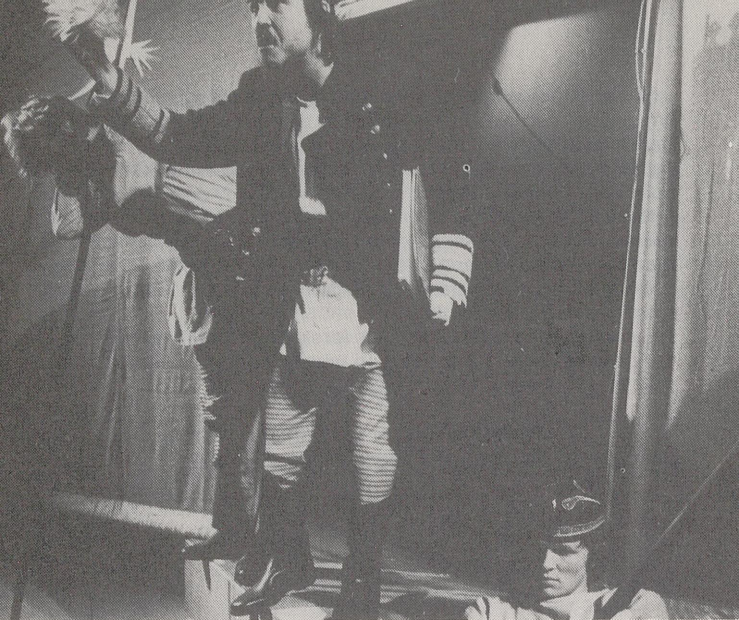
Når det gjelder arbeidsformen har den vært utpreget kollektivt basert. Vi har i fellesskap gjennom prøving og feiling kommet fram til de ferdige arrangementene. Vi har prøvd å ikke være altfor tradisjonelle når det gjelder arrangeringen. Vi har kort og godt spurt oss selv: "Koffer ikkje"?

Siden vi fire kommer fra tildels forskjellige musikalske miljøer, har bestrebelsene på å lage god musikk som vi alle innestår for vært en interessant erfaring for oss.

*Sverre Kjelsberg - Odd Arvid Eilertsen
Per Chr. Hansen - Henning Gravrok*

Fra v.: Sverre Kjelsberg, Odd A. Eilertsen, Henning Gravrok og Per Chr. Hansen.

Thor-Inge Gullvåg, Kalle Øby og Nils Johnson.

Situasjonsrapport fra prøvene

Fred. 2.10.:

Klokka e ni. Vi har snart bare tre uke igjæn tel premieren. Tett og hektisk stemning. Skuespelleran starte dagen med trening sammen med ho Nina. Varme opp, går igjennom dansa tel forestillinga, gjør rytmiske øvelsa, blir retta på, svette og bannes mens kroppen tvinges tel å våkne. "Hoff, kor stiv æ e"! "Va det sånn det trinnet va, Nina"?

"Nei, sånn".

På han igjæn. Pust og pæs. Ca. kvart over ti e vi ferdige. Kostymeprøva! Gjennomgang på 1. akt om en halv time!

En halv time . . . Da lure vi oss tel å ta en telefon tel verkstedet før å høre korsen vi ligg an i det tekniske arbeidet. Vi snakke med ledern på verkstedet, han Finn:

"Hei Finn, blir det nokka forestilling"?

"Hei du, korsen gikk det på lørdagen"?

"Æææh, dette e et intervju tel programmet . . ."

"Å ja, ja det trur æ".

"Hæh"?

"Klart det blir forestilling. Det e bare småtteria igjen".

"Sånn som"?

"Utsmykning av portalan. Også forkantan på platingen, det ska jo se ut som hule. Så må horisonten skjæres tel i tynne plate og males. Pluss en del forsterkninge av dekorasjonen generelt. Men i grove trekk e vi ferdig".

"Kor stor blir denne her forestillinga reint teknisk"?

"Det blir den største æ har vært med på. Ska vi se. 60—70 lyskastera, — ja, i alt ca. 3,5 tonn utstyr".

"Han steiki! Korsen blir det å ha med på turne"?

"Mykje grimsgrams, altså. Men det går. Verst blir det hves vi må spelle på golvet".

"Hoff ja. Vel, vi ska ha gjennomgang no på 1.-akta . . ."

"Blir dokker ferdig"?

"Joda eeh. Det må vi jo. Vi sku gjerne hadd bedre tid . . ."

"Jaja. Du førresten, korsen blei det på lørdagen"?

"Du no må æ altså på gjennomgang.. Ha det. Takk ska du ha".

"OK. Ha det du". (Klikk)

Klokka nærme sæ 11 og gjennomgang. Instruktør Sigmund sir noen beroliganes ord først:

"Jeg vil at dere skal ta det rolig i dag. Merke dere hvor det er problemer, ta god tid, kjenne på situasjonene. OK? Da setter vi igang"!

To og en halv time seinere e vi ferdige. Vi samles førr å kommentere og oppsummere. Svette fjes med turbana og fjær. Lett blanding av dongeri og kapper fra gammel-Russland. Ukklarheta i 1.-akta diskuteres. "Når oppdage vakten at dæm jage sjølvaste Hodja Nasreddin"? "Ka med musikeran sin rolle"? Mulige løsninge drøftes. Så e det vidare på prøva av 2. akt. Klokka fire pakke vi sammen. Det e helg. Og bare tre uke igjæn tel premieren

Mandag 5.10:

Den første sneen e kommen. Tromsdalstinden har tatt vinterfrakken på. Ei ny arbeidsuke e i full gang. Nina starte dagen med å jobbe dans med skuespelleran. Dans og bevegelse blir en veldig viktig del av forestillinga, så det må sitte som spikra.

Idag e det Nadja (Maryon) som ska prøve på sin forføriske dans førr emiren (Kalle). Så no må ho og ho Nina få fred.

Da går vi en tur på systua. Der finn vi ho Ida (scenografen) og sydamen e Jessie, Jorunn og Ann Rita. "Systua" e kanskje litt sterkt uttrykk, det e no det gamle kjøkkenet våres. "Her vasser vi i klær, hverandre og skuespillere som skal hente kaffekopper", forteller Ida. Det kan vi bekrefte. Her tas alt i bruk. Bord, hyller, gulv og tak, kostymer overalt.

"Blir dokker ferdig"?

"Neida vi tar det helt med ro. (Ho flire). "Det blir på hengende håret".

"Kor mange kostyma blir det"?

"Ca. 30".

"Korsen kostyme har du hatt mest arbeid med da"?

"Emiren. Han må se så rik ut. Paljetter og gull. Men det er mye arbeid på alle sammen. Ganske enkle mønster men mye småflikking".

"Du har fådd en egen teknikk med turbanan"?

"Ja. Egentlig bruker de 25 m. stoff. — Det tar for lang tid så her må vi jukse".

"E det et liv etter premieren"?

"Joda. Fem dagers høstferie og så fortsetter jeg i den frie teatergruppen "Beljash".

"Som driv med"?

"Fysisk teater. Jobber med fysiske uttrykk. Premiere i nov./des."

Vi går og sætt oss ved bordet tel ho Jorunn. "Nå, korsen går det"? Jorunn og Jessie sett bøyd over symaskinan. Ann Rita står ved strykebrettet. Ho Jorunn svare:

"Æ syns det e ålreit her. Fin arbeidsgiver, ho Ida".

"Dokker e jo ansatt her før denne produksjonen. Ka dokker gjør ellers"?

"Vi e aktivtøra. Ikkje aktøra". (Dæm flire).

"Ka e det"?

"Den gamle betegnelsen e arbeidsterapeut".

"Dokker e altså aktivtøra alle tre. — Kor henn"?

"På Åsgård. Men vi e oppsagt".

Og no blir det masse diskusjon om innskrenking og usaklige oppsigelsa og arbeidsrett og byrett som e overarbeid p.g.a. Altadommene og all den usikre ventinga, som vi av plassmessige hensyn ikkje kan gå inn på. Vi kommer telbake tel støkket:

"Vi så 1.akta på fredag. Syns det så bra ut... kostyman så veldig fin ut..."

"Dessuten syns vi det e kjempetrivelig her".

No må vi haste vidare. Det e prøva på scenen. Første akt før pausen, prøva på andre akt etterpå. Sigmund og Ola (dramaturgen) kommer med strykningsforslag. Noen blir forkasta, noen godtatt.

"Vi må trenge mer inn i stoffet no, før vi stryk". Og det prøve vi da. Dagen går mot slutten. Døgnet sku hadd 36 tima. Sånn e det bestandig i innspurten og vi får håpe magesåret uteblir denne gangen også.

John S.

Eli Dorseth og Sigve Bøe.

Også på repertoiret i jubileumsåret.

Nordavindsvalsen

Denne forestillinga spiller vi for videregående skoler og institusjoner. Forestillingen har hatt stor suksess. Den bygger i sin helhet på tekster av den hedrede Senja-dikteren Arvid Hanssen. Og "Nordavindsvalsen" kommer til å danse til langt utpå vårparten.

KJÆRLIGHET-KA E DET ?

Stykket er laget først og fremst for ungdomsskolen. Der har det vært spilt over 60 forestillinger til nå i Troms. Stykket har fått svært fin mottakelse, både av elever, lærere og foreldre. Selv om stykket behandler et så vanskelig tema som seksualproblemer i pubertetsårene er alle enige om at teatret klarer det med humor og varme. Vi fortsetter å spille forestillingen utover vinteren og våren.

John S. Kristensen og Kalle Øby.

10g161575

Æ skal sønge alle daga

Enda skal æ ligg' i veien
i mange, mange år
og skjære sure liktær
med skarpe potteskår.
Barføtt og jaga
skal æ sønge alle daga
og dukke opp som ugress
i Babylons hengende haga.

Farte uten hus å bo i,
overnatte kor det høve.
Men en skjelm, finn nattero i
muldyrstallen om han prøve.
Eller attmed leirbålflammen
hos en fillat gjeterflokk.
Fattigfolk når dem står sammen
gjer oss levemåte nok.
Høres så fra gjetergammen
sang, musikk og sterke ord.
Fattigfolk når dem står sammen
e et kraftig blandakor.
Folk når dem står sammen
e et kraftig kor!

Ragnar Olsen